

Kadernota 2022-2025

Versie 9 juni 2021

Inhoud

1.	Inleiding - Wassenaar 2022 – 2025 Met focus en ambitie.....	3
2.	Begrotingsuitgangspunten	9
2.1	Uitgangspunten voor de ramingen	9
	Ontwikkelingen gemeentefonds	10
2.2.a.	Meicirculaire	10
2.2.b.	Herijking verdeling gemeentefonds	10
3.	Financieel meerjarenperspectief	12
3.1	Ontwikkelingen kadernota.....	12
	Tabel recapitulatie ontwikkelingen kadernota	12
	Actueel begrotingssaldo.....	13
A.	Autonome ontwikkelingen.....	13
B.	Loon- en prijsontwikkelingen.....	17
C.	Nieuw beleid – ten laste van de exploitatie.....	18
D.	Nieuw beleid – ten laste van reserves	20
E.	Gemeenschappelijke regelingen	22
F.	Kapitaallasten nieuwe investeringen	24
G.	Overige informatie - Actualiteit	27
	Bijlage 1. 10-jaarsprognose Investerings en Liquiditeiten (Detail).....	29
	Bijlage 2. 10-jaarsprognose Investerings en Liquiditeiten (Hoofdlijn)	30
	Bijlage 3. Terugkoppeling digitale inwonersavond “Financiën”	31
	Bijlage 4. Reactie van De Vrienden van Wassenaar (VvW) op de terugkoppeling digitale inwonersavond “Financiën”	32

1. Inleiding - Wassenaar 2022 – 2025 Met focus en ambitie

In de gemeente Wassenaar werken we met elkaar aan een veilig, groen en internationaal dorp, dat in beweging is, waarbij we bouwen aan een solide basis, die duurzaam en toekomstbestendig is, waar we denken in mogelijkheden en waar iedereen meedoet.

In de kadernota wordt aangegeven welke afwegingen er worden gemaakt voor bestaand en nieuw beleid om daarmee te kunnen komen tot een sluitende meerjarenbegroting. De kadernota vormt de basis voor de jaarlijkse meerjarenbegroting waarin wordt aangegeven welke langjarige plannen en opgaven er zijn voor de gemeente Wassenaar en hoe die betaald worden.

De kadernota vormt de start van de jaarlijkse Planning & Control cyclus. De raad stelt het kader op waarmee het sturing geeft aan de op te stellen begroting 2022 door het college van burgemeester en wethouders. Deze kadernota is de vierde en laatste kadernota voor deze bestuursperiode.

Voor het eerst wordt in de inleiding van de kadernota helder aangegeven welke afwegingen er worden gemaakt voor bestaand en nieuw beleid. De kaders worden in sterke mate beïnvloed door ontwikkelingen die (grotendeels) buiten de invloedssfeer liggen van het gemeentebestuur. De financiële ruimte voor Wassenaar wordt hierdoor beperkt.

Voor u ligt een sluitende kadernota. We zijn er trots op dit aan u voor te kunnen leggen. Juist in deze tijden waarin er een aantal grote uitdagingen voor de gemeentefinanciën voor ons liggen. We noemen er twee:

- de druk op de uitgaven aan de jeugdzorg en de Wmo;
- het on-boarden van werknemers uit de Werkorganisatie Duivenvoorde (WODV) naar de nieuwe organisatie van Wassenaar, binnen de daarvoor gestelde kaders.

Ondanks deze beperkende omstandigheden werkt het college van burgemeester en wethouders, ondersteund, vanaf 1 september 2021, door een eigen Wassenaarse ambtelijke organisatie, ook komend jaar met focus en ambitie aan de verdere uitvoering van het coalitieakkoord Wassenaar 2018 – 2022: Zelfstandig & Verantwoordelijk en aan opgaven uit het realisatiedocument 'Op weg naar Wassenaar 2030'. We maken af wat we gestart zijn. En we komen met een sluitende Kadernota en Begroting 2022.

Het college is verheugd dat het mogelijk blijft om ook de komende jaren voorzieningen voor de inwoners te realiseren en de dienstverlening aan de inwoners op een hoog niveau te houden.

Versterken relatie doelen en middelen

Met de begroting 2021-2024 is al een start gemaakt met het benadrukken van de te bereiken doelen in relatie tot de middelen. Dat is gedaan met behulp van een uitgebreide inleiding die is toegevoegd aan de begroting. Deze ontwikkeling zetten we in dit document voort.

Mede op basis van discussies rondom de rol van de gemeente en de sturing door de gemeenteraad, waarover de afgelopen maanden is gesproken in het kader van onze focus op uit te voeren maatschappelijke opgaven. Niet alleen de middelen worden in beeld gebracht, maar juist ook de beoogde doelen, opgaven en projecten komen in beeld waarbij de gekozen doelen leidend inzet zijn van de beschikbare middelen.

Aan welke belangrijke opgaven wordt in 2022 gewerkt?

Tijdens de commissievergaderingen van 10, 11 en 12 februari 2020 is het realisatiedocument "Op weg naar Wassenaar 2030" met de realisatieaanpakken van de zes programma's besproken. De besprekingen in de drie commissievergaderingen hebben gezorgd voor aanvulling en versterking van het realisatiedocument. Met dit door de gemeenteraad gevoede document is het college van B en W met de uitvoering én de verwezenlijking van de zes realisatieaanpakken van "Op weg naar Wassenaar 2030" gestart. Voor dit laatste collegejaar geldt: focus op de lopende uitvoering. En dit betekent ook: (op enkele uitzonderingen daargelaten) géén nieuw structureel beleid meer starten. Wel is er ruimte voor -incidenteel- nieuw beleid.

Ontwikkeling P&C - cyclus

Om de sturing, vanuit de realisatieaanpakken, verder vorm te geven, wordt gewerkt naar een ontwikkeling van de P&C-cyclus die daarbij past. Bij deze kadernota wordt derhalve een tekstueel deel toegevoegd, die de link legt tussen de beoogde resultaten van de Realisatieaanpakken van Wassenaar 2030 in 2022 en de financiën.

Programmalijnen Wassenaar 2030

Onze ambitie is om in de komende jaren de begroting via de programmalijnen van Wassenaar 2030 in te richten en inhoud plus financiën hierlangs vorm te geven. Waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de, op basis van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), verplichte indeling in taakvelden en nummering daarvan.

Het hierna volgende gemeentebestuur zal deze werkwijze kunnen bekrachtigen en daarom formeel een besluit moeten nemen in 2022 over de vormgeving van de begroting in de volgende coalitieperiode.

VEILIG, GROEN EN INTERNATIONAAL DORP

Veilig, Groen en Internationaal dorp

- In beeld krijgen van risico's van ondermijning met name voor wat betreft de kwetsbaarheid rond vastgoed;
- Plan van aanpak, inclusief communicatie, over de effecten van een internationaal dorp en in welke mate dit bijdraagt aan de verdere ontwikkeling van een zelfstandig Wassenaar;
- Handhaving van een eigen voorzieningenniveau, zoals een politiebureau en brandweerkazerne en samenwerking zoeken met andere hulpdiensten.

Financiële vertaling

Voor de periode 2022-2025 vraagt dit aanvullend budget voor Een Veilig, groen en internationaal dorp op het onderdeel Ondermijning. Voor deze taak is een extra structurele last opgenomen van € 110.000,-.

EEN DORP IN BEWEGING

Een dorp in beweging

- Een visualisatie van de ideeën voor de N44, waar meer ruimte is voor fietsers en hoogwaardig OV, waardoor de verkeersdruk afneemt en wat bijdraagt aan een betere bereikbaarheid en schonere lucht;
- Draagvlak creëren bij regiogemeenten, Rijkswaterstaat en het ministerie I&W, voor de opgestelde visie/kansenkaart voor de N44;
- Een verkeersplan voor het verbeteren van de veiligheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en doorstroming. Hierbij wordt rekening gehouden met woningbouw op voormalig vliegveld Valkenburg (woonwijk Valkenhorst). In de komende jaren wordt het pakket aan oplossingen om het verkeer van Wassenaar qua veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid in balans te brengen verder uit te voeren in deze en de volgende collegeperiode;

- Aandacht voor het centrum met een VVV; onderzoek/meting economisch rendement toerisme en recreatie.

Financiële vertaling

Voor de voortzetting van een VVV in het centrum is een structurele gemeentelijke bijdrage gewenst van €10.000,-. Omdat het economisch rendement is onderzocht van de toerisme en recreatie sector en aanzienlijk is gebleken, wordt voorgesteld de concurrentiekracht van Wassenaar op het vlak van toerisme en recreatie verder te versterken en wordt hiervoor jaarlijks een bedrag van €60.000,- gereserveerd de komende 3 jaren.

BOUWEN AAN EEN SOLIDE BASIS

Bouwen aan een solide basis

- Invoering kostendekkende huren Grond en Vastgoed
- Verduurzamen van gemeentelijk vastgoed;
- Herontwikkeling van de vml. Den Deyl-school
- Gerichte verkoop onroerend goed;
- Nieuwe huurcontracten verhuur gronden en vastgoed (invoering kostendekkende huren);
- Bouw sporthal, die dienstbaar is aan maatschappelijke opgaven (gezondheid, sociale cohesie);
- Een nieuwe gymzaal, die dienstbaar is aan maatschappelijke opgaven (gezondheid, sociale cohesie);
- Start bouwproject Herontwikkeling van de vml. Den Deyl-school;
- Uitvoering Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs. Met Kievitschool als eerste en Nutsschool ook beide met planontwikkeling voor renovatie/nieuwbouw school. Voor uitbreiding van het internationaal onderwijs op het Rijnlands Lyceum en de vervangende nieuwbouw voor de St. Josefschool en St. Baptistschool.

Financiële vertaling

Voor de Kievitschool en de Nutsschool is reeds budget opgenomen in de gemeentelijke begroting. Voor uitbreiding van het internationaal onderwijs op het Rijnlands Lyceum wordt een bedrag van € 4.680.000,- voorzien als uitgave. De kapitaalslasten worden met ingang van 2024 opgenomen in de begroting. Voor de vervangende nieuwbouw voor de St. Josefschool en St. Baptistschool wordt een bedrag van € 1.740.000,- als investering voorzien en worden de kapitaalslasten van € 34.800,- met ingang van 2025 verwerkt in de begroting.

DUURZAAM EN TOEKOMSTBESTENDIG

Duurzaam en Toekomstbestendig

- De gemeente stimuleert actief inwoners en ondernemers om bij te dragen aan de vermindering van CO2, direct én indirect;
- Wassenaar maakt bindende afspraken met partijen over de te behalen doelen die worden vastgelegd in de door de raad vast te stellen Transitievisie Warmte 2021;
- Duurzaamheid ondersteunende initiatieven van inwoners worden door de gemeente ondersteund;

Financiële vertaling

Om duurzaamheidsinitiatieven te ondersteunen wordt een duurzaamheidssubsidie in het leven geroepen. Hiervoor wordt incidenteel een bedrag van €20.000,- gereserveerd. De ODH krijgt opdracht de toezicht en handhaving te intensiveren op het gebied van de energiebesparingsplicht en dit vraagt een structurele extra last van €12.000,-.

Denken in mogelijkheden

- Een inrichtingsplan voor de Groene zone Valkenburg;
- Ontwikkelplan/-visie + ontwerp-bestemmingsplan voor het Havengebied;
- Afwikkeling van de instandhoudingsprocedure Ivicke;
- Implementatie Omgevingswet.

Financiële vertaling

Ten behoeve van planvorming, onderzoek en externe specialisten Project Locatie Valkenhorst. In 2021 zijn de uitgangspunten voor de planvorming vastgesteld door de raad. De volgende stap is het samenstellen van een structuurvisie/ masterplan, waarna (deel)uitwerkingen uitgevoerd kunnen worden. Deze werkzaamheden en producten komen bovenop de reguliere apparaatslasten. Voor 2022 is € 25.000,- nodig voor begeleidingswerkzaamheden van de Ecologische Verbindingszone en het doortrekken van de Tankgracht, waarbij de uitvoeringskosten door het Rijksvastgoedbedrijf worden gedragen.

Iedereen DOET MEE!

Iedereen doet mee!

- Overheid en individuele burger hebben een eigen rol en zelfstandige verantwoordelijkheid en bij het slagen van de inclusieve samenleving. Hier is sprake van wederkerige relatie.
- Implementeren decentralisatie Beschermd wonen (in samenhang met Wvvgg en Wzd)
- Inrichten van een integrale en heldere toegangsorganisatie jeugd en door ontwikkelen tot toegangsorganisatie sociaal domein (inclusief digitaal, telefonisch);
- Uitvoeren inclusie-agenda
- Inzetten van de Warenar voor theater- en dorpshuisfunctie,
- Door subsidie-indexering kiezen voor de financiële versterking van het Wassenaarse maatschappelijk veld
- Leggen van de verbinding van cultuuranker aan de Wassenaarse cultuurprijs waardoor de culturele verscheidenheid die Wassenaar te bieden heeft voor meer mensen zichtbaar wordt.

Financiële vertaling

Voor de programmalijn Iedereen doet mee is vooral het kostenbesparende pakket Jeugd bepaald. Voor de preventie/bevordering van een gezonde leefstijl wordt eenmalig € 30.000 gereserveerd; dit, omdat dit, als gevolg van corona, extra aandacht behoeft.

Om de ontwikkeling van het Cultuuranker te blijven faciliteren, ook als het Rijk haar bijdrage niet continueert, wordt een bedrag incidenteel gereserveerd voor drie jaar van € 12.500,- De bezuiniging op de Warenar door het schrappen van de subsidie/exploitatiebijdrage van € 60.000,- wordt in de begroting teruggedraaid.

2. Begrotingsuitgangspunten

2.1 Uitgangspunten voor de ramingen

De basis voor de begroting 2022 vormen de begroting 2021 en de financiële gevolgen uit de Voorjaarsnota 2021 die doorwerken in het meerjarenbeeld. Daarnaast zijn enkele algemene uitgangspunten toegepast. Deze zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Wij houden voor de begroting 2022 vooralsnog rekening met een loonontwikkeling van 1,4% van de salarissen. Deze 1,4% kunnen we dekken vanuit een voordelig effect op de loonontwikkeling in 2021, waar we rekening hielden met een ontwikkeling van 2,0%, terwijl deze lager uit is gevallen: 0,6%. Vanaf 2022 zijn de salarissen volledig onderdeel van de nieuwe Wassenaarse organisatie en worden deze niet meer via de WODV doorbelast.

De compensatie van prijsstijgingen, waarbij de verwachting is dat deze voor 2022 1,4% zal bedragen, zal niet algemeen worden toegepast, maar worden ingezet als bezuiniging in onze begroting.

De ramingen voor de gemeenschappelijke regelingen zijn gebaseerd op de ingediende ontwerp-begrotingen voor 2022 en meerjarenramingen. De begrotingen passeren de raad in het kader van de zienswijze procedures. De begrotingen worden daarna vastgesteld door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Dit kan eventueel nog tot andere bedragen leiden. De baten uit deelnemingen ramen we behoudend, op basis van inzichten uit het verleden, en indien mogelijk, rekening houdend met de gevolgen van de Coronacrisis.

De belastingen, leges en rechten worden in de begroting 2022 verhoogd met het door het CPB verwachte geharmoniseerde consumentenprijsindex cijfer van 1,4%. Met deze verhoging volgen we de algemene prijsontwikkeling. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden om structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Tabel Algemene uitgangspunten

Onderwerp	Begroting 2022	Begroting 2021
Salarissen De cao liep tot 1 januari 2021. De cao-onderhandelingen voor een nieuwe cao vanaf 2021 lopen momenteel. Op basis van de loonvoet lagere overheid verwachten we 0,6% voor 2021 en 1,4% voor 2022.	1,4 %	2,0 % (NB: dit is 0,6% geworden, de overige 1,4% verschuift naar 2022)
Leveringen derden Het indexpercentage voor prijsstijgingen is gebaseerd op het niveau van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp) uit het Centraal Economisch Plan 2021 van het CPB. Voor 2022 bedraagt deze naar verwachting 1,4%. Voorgesteld wordt om deze algemene indexatie niet toe te passen, maar in te zetten als bezuiniging. Daarnaast wordt op onderdelen wel indexatie toegepast (bijv. salarissen, subsidies, beheerplannen)	0 %	0 %
Subsidies Op 8 juni 2020 heeft de raad het nieuwe subsidiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het indexatiepercentage voor loon- en prijscompensatie of CAO-wijzigingen gelijk is aan het algemene indexatiepercentage dat in de gemeentelijke begroting wordt gehanteerd	Conform subsidieplan 2022	Conform subsidieplan 2021
Verbonden partijen De ramingen voor de verbonden partijen en deelnemingen gaan uit van de ingediende begrotingen.	ontwerp begroting GR 2022	ontwerp begroting GR 2021

Onderwerp	Begroting 2022	Begroting 2021
Belastingen De aanpassing van de belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Economisch Planbureau geraamde inflatiepercentage. Het percentage geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2021 bedraagt voor 2022 1,4% (geharmoniseerde consumentenprijsindex).	1,4%	1,6%
Omslagrente De omslagrente voor 2022 bedraagt na berekening net als in 2021 0%.	0%	0%
Algemene uitkering De algemene uitkering ramen wij in de begroting volgens de meicirculaire. Hier wordt u separaat over geïnformeerd.	Meicirculaire 2021	Meicirculaire 2020

Ontwikkelingen gemeentefonds

Voor het gemeentefonds is een aantal onderwerpen op dit moment actueel. Het gaat om:

- a. Uitkomsten van de meicirculaire;
- b. Herijking van het gemeentefonds in 2023;

2.2.a. Meicirculaire

Op het moment van het schrijven van deze kadernota 2022 is de uitkomst van de meicirculaire nog niet bekend. De raad wordt hierover met een aparte informatiebrief geïnformeerd. Door het verschuiven van het basisjaar van 2021 naar 2022 komt de in de algemene uitkering opgenomen indexering van 1,46% voor loon- en prijscompensatie beschikbaar. Dit levert een structureel positief effect op voor de begroting van € 445.000.

2.2.b. Herijking verdeling gemeentefonds

De verdeling van het gemeentefonds over de gemeenten gaat aan de hand van een groot aantal indicatoren. Belangrijke indicatoren zijn sociale structuur, regiofunctie, groenareaal en de samenstelling van de bodem.

In de loop der jaren is deze verdeling steeds ingewikkelder geworden. Bovendien bevat de huidige verdeling van het gemeentefonds een aantal scheefheden, met name in het sociaal domein en de wijze waarop de eigen inkomsten van gemeenten worden betrokken. Het takenpakket van gemeenten is veranderd en ook de context waarbinnen gemeenten functioneren, gemeenten werken bijvoorbeeld steeds meer samen in wisselende regionale verbanden. Al deze factoren maken dat het gemeentefonds toe is aan een actualisatie.

Door het ministerie van BZK is daarom enkele jaren geleden het initiatief genomen om te komen tot een herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De verwerking van de herijking in de begrotingen staat vooralsnog gepland voor 2023. Dit introductiejaar is overigens al enkele malen bijgesteld. In eerste instantie was 2021 bedacht als introductiejaar. De eerste resultaten van de herijking hebben landelijk tot veel reacties geleid. Er zijn meerdere nadeelgemeenten, waaronder de G4, die protesteren tegen de herijking. Het is daarom moeilijk in te schatten of 2023 als invoeringsjaar wordt gehaald. De verwachting is dat het lastig zal zijn om de herijking in 2023 te introduceren. Afspraak is dat de herijking een zaak is voor het nieuwe kabinet.

Wassenaar is een nadeelgemeente, maar het nadelig effect van naar verwachting ongeveer € 475.000, valt minder ongunstig uit dan eerder verwacht. In de begroting 2021-2024 is uit voorzichtigheid nog een stelpost opgenomen voor de verwachte negatieve gevolgen van de herijking. In onderliggende kadernota wordt deze (negatieve) stelpost geëlimineerd. De reden is dat vanuit de provincie niet wordt

toegestaan om door middel van een (positieve) stelpost te anticiperen op extra middelen voor jeugdzorg. Uitgangspunt is nu dan ook dat als Wassenaar niet mag anticiperen op hogere inkomsten op onderdelen als verwachte uitkomst van een nieuwe kabinetsformatie, Wassenaar ook geen voorzichtigheidsstelposten opneemt. Dit is conform het advies van de provincie.

3. Financieel meerjarenperspectief

Het financieel meerjarenperspectief voor Wassenaar is ingewikkeld. Door een aantal ontwikkelingen, welke ook in de inleiding zijn genoemd, staat de exploitatie onder druk. Een groot deel van de financiële druk wordt veroorzaakt door de ontwikkelingen van de jeugdzorg en de Wmo. Landelijk is een beeld zichtbaar van grote kostenstijgingen, welke niet of slechts in beperkte mate door het rijk worden gecompenseerd. Sterker nog, het rijk bepaalt het beleid, bijvoorbeeld door het invoeren van een abonnementstarief voor de Wmo, maar de aanzuigende werking van zo'n "goedkoop" abonnement wordt vervolgens niet gecompenseerd vanuit het rijk.

Het college heeft zowel op de jeugdzorg, als op de Wmo, ingegrepen door het aanbieden (Jeugd) of voorbereiden (Wmo) van een bijsturingsvoorstel aan de raad. Voor jeugd is dit voorstel in de raad besproken en besloten op 1 april 2021 en voor de Wmo staat het voorstel gepland na het zomerreces. Naast besparingen wordt ook ingezet op de incidentele inzet van reserves om daarmee maatregelen te bekostigen waarmee een structureel lager uitgavenniveau wordt gerealiseerd. Beide voorstellen zorgen voor een minder nadelig meerjarenbeeld voor zowel jeugd als Wmo, waarbij de conclusie wel blijft dat voor het structureel financieel sluitend maken van deze onderdelen steun van het rijk onontbeerlijk is.

Een andere grote financiële uitdaging betrof het afkeuren door de accountant van de door Wassenaar vanaf 2020 gehanteerde restwaardesystematiek. Hierdoor zouden de jaarlijkse kapitaallasten met ongeveer € 650.000 toenemen. Het college heeft hierop ingegrepen door voor te stellen de afschrijftermijnen te verlengen en meer in lijn te brengen met de daadwerkelijke economische en technische levensduur. Met deze ingreep is het financiële meerjareneffect vrijwel neutraal geworden. Dit voorstel is op 14 juni 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Naast de drie genoemde onderwerpen zijn er nog enkele andere relevante ontwikkelingen. Onder andere treedt er een nadeel op in de bijdragen van Wassenaar aan de diverse gemeenschappelijke regelingen. Is er een lichte stijging van kapitaallasten als gevolg van nieuwe investeringen in onderwijshuisvesting én is er een bescheiden wens tot nieuw beleid. Alle diverse onderdelen passeren hieronder de revue.

3.1 Ontwikkelingen kadernota

Tabel recapitulatie ontwikkelingen kadernota

	Recapitulatie	2022	2023	2024	2025
	Actueel begrotingssaldo	293.425	73.692	176.525	394.525
A	Autonome ontwikkelingen	-291.219	-280.414	273.913	-481.615
B	Loon- en prijsontwikkelingen	611.007	611.007	611.007	611.007
C	Nieuw beleid - ten laste van de exploitatie	-169.000	-149.000	-149.000	-149.000
D	Nieuw beleid - ten laste van reserves	0	0	0	0
E	Gemeenschappelijke regelingen	-282.181	-273.702	-280.223	-209.997
F	Overig - kapitaallasten nieuw	0	-6.000	-107.808	-42.608
	Saldo na kadernota	162.032	-24.417	524.414	122.312

Toelichting op de tabel

Actueel begrotingssaldo

Jaartal	2022	2023	2024	2025
startsaldo begroting	116.000	-83.000	3.000	174.000
Effect Najaarsnota 2020 op meerjarensaldo	26.425	18.692	35.525	35.525
Effect Decembercirculaire 2020	151.000	138.000	138.000	185.000
Actueel begrotingssaldo	293.425	73.692	176.525	394.525

Het actuele begrotingssaldo is gebaseerd op het startsaldo van de begroting zoals opgenomen in de programmabegroting 2021. Vervolgens is het structurele effect uit de najaarsnota 2020 en het structurele effect van de decembercirculaire 2020 hierin gemuteerd.

A. Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen	2022	2023	2024	2025
A0 meerjarig incidenteel effect Voorjaarsnota	-3.000	-20.000	0	0
A1 effect kapitaallasten	256.905	-19.800	-29.602	-25.130
A2 BUIG - voordeel	108.000	108.000	108.000	108.000
A3a Wmo - nadeel	-732.624	-735.114	-767.485	-767.485
A3b Tariefsaanpassing Schoon Huis (3,5%)	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000
A3c kostenbesparende maatregelen Wmo (stelpost)	415.000	491.500	642.000	482.000
A4a Kostenbesparende maatregelen Jeugd (raadsbesluit dd. 1 april 2021)	168.500	408.500	578.500	-21.500
A4b elimineren stelpost Jeugd uit de begroting	-698.500	-698.500	-698.500	-698.500
A5 Terugdraaien stelpost herijking gemeentefonds	384.000	512.000	768.000	768.000
A6 Terugdraaien taakstellingen voorgaande jaren - welstand	-26.500	-26.500	-26.500	-26.500
A7 Terugdraaien taakstellingen voorgaande jaren - kapvergunning	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000
A8 Elimineren stelpost Vastgoed-verkoop	-275.000	-275.000	-275.000	-275.000
A9 Vrijval Sporthal-onderhouds stelpost 2022	137.500			
A10 Aanpassing exploitatiebijdrage zwembad	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
A11 Erfpachtovereenkomst Wassenaarse Slag	-25.500	-25.500	-25.500	-25.500
A12 SPUK Exploitatievoordeel	100.000	100.000	100.000	100.000
A13 Subsidie onderhoud Rijksmonumenten	30.000	30.000	30.000	30.000
A Totaal Autonome ontwikkelingen	-291.219	-280.414	273.913	-481.615

A0. Meerjarig incidenteel effect Voorjaarsnota

De voorjaarsnota heeft een beperkt effect op de jaren 2022 en 2023, welke hier wordt opgenomen ten behoeve van het meerjarenbeeld.

A1. Effect kapitaallasten

Bij de jaarrekening 2020 is voorgesteld een aantal investeringskredieten door te schuiven dan wel af te sluiten. Dit heeft tot gevolg dat een deel van de kapitaallasten pas later, in 2022 of zelfs 2023 op de begroting zullen drukken. Dit levert een incidenteel voordeel op in 2022. Daarnaast wordt afgestapt van de vanaf 2020 gehanteerde "restwaarde-systematiek" en wordt de Wassenaarse activa weer volledig afgeschreven. Hierdoor stijgen de kapitaallasten. Dit effect wordt gemitigeerd door het hanteren van langere afschrijftermijnen, waardoor de jaarlijkse kapitaallasten dalen. Per saldo is het structurele effect beperkt, ongeveer € 25.000 nadeel.

A2. BUIG-voordeel

Het rijk stelt budget beschikbaar voor de financiering van de uitkeringen die de gemeente verstrekt (BUIG). Op basis van de beschikking van het voorlopig budget 2021 BUIG worden baten uit

rijksmiddelen € 328.000 hoger geraamd. De uitgaven stijgen echter ook als gevolg van een hogere instroom in de bijstand in de Coronaperiode. Per saldo levert dit een voordeel op van € 108.000. De systematiek bij de BUIG werkt met een rijksbijdrage die gebaseerd is op "T-2", oftewel deze loopt 2 jaar achter. Dit betekent dat bij dalende bijstandscijfers er een extra hoog voordelig effect ontstaat, immers de kosten voor bijstandsuitkeringen dalen, terwijl de rijksbijdrage zich nog op een hoog niveau bevindt. Bij stijgende cijfers werkt dit effect juist andersom.

A3a. Wmo

De kosten voor Wmo voorzieningen nemen toe. De prijzen van rolstoelen, woonvoorzieningen en vervoersvoorzieningen stijgen, dit komt omdat de tarieven contractueel omhoog gaan. Bovendien stijgt het aantal aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning, dit komt doordat het abonnementstarief het financieel aantrekkelijk maakt voor inwoners om een aanvraag te doen. Bovendien neemt de vergrijzing verder toe. Tenslotte worden in 2021 t/m 2024 de BDU gelden die de MRDH van de Provincie ontvangt gefaseerd afgebouwd. Hierdoor wordt de Regiotaxi voor de gemeenten de komende vier jaar (gefaseerd) duurder.

Voorgesteld wordt de ramingen aan te passen aan de verwachte realisatie in 2022 en verder. Voor de taakvelden 6.6 en 6.71 betekent dit een nadeel van ruim € 700.000. Het college heeft maatregelen in voorbereiding om de kosten van Wmo voorzieningen en maatwerkdienstverlening duurzaam terug te dringen. Deze zullen na het zomerreces aan de gemeenteraad worden aangeboden.

A3b. Tariefsaanpassing Schoon Huis (3,5%)

Het college heeft eerder besloten om deze tariefsaanpassing te betrekken bij de behandeling van het bijsturingsplan voor de Wmo. Deze behandeling staat gepland na het zomerreces.

A3c. Kostenbesparende maatregelen Wmo (stelpost)

We zien een steeds groter wordende toename van de werkzaamheden voor Wmo. Deze werkzaamheden nemen toe omdat de aantallen toenemen en omdat de werkzaamheden complexer worden. De aantallen nemen toe door de steeds grotere vergrijzing en door het langer zelfstandig thuis wonen van ouderen maar ook door nieuwe doelgroepen die meer thuis gaan wonen zoals GGZ klanten of gehandicapten. De doelgroep beschermd wonen komt er ook nog aan. Deze doelgroepen hebben ook een complexere zorgvraag die daardoor meer tijd kost om te indiceren en te monitoren. Deze ontwikkeling is terug te zien in het dashboard Wmo.

Momenteel wordt gewerkt aan maatregelen om tot kostenbesparingen te komen voor de Wmo. Hiervoor wordt een actieplan uitgewerkt. Om deze maatregelen te implementeren is ook inzet op capaciteit nodig welke wordt meegenomen in de ramingen bij deze plannen. Deze inzet is deels incidenteel en deels structureel van aard.

In deze kadernota is een stelpost opgenomen met een inschatting van het saldo van de mogelijke besparingen. Na het zomerreces kan deze stelpost na besluitvorming meer reëel worden ingevuld.

A4a. Kostenbesparende maatregelen Jeugd

In Wassenaar is op 1 april 2021 voor een pakket aan maatregelen besloten met investeringen in de jeugdhulp, zodat op termijn besparingen gerealiseerd kunnen worden. Deze verwachte besparingen zijn meegenomen in deze kadernota. Tevens is op 1 april een amendement aangenomen om bij de najaarsnota de bestedingsruimte op de jeugdzorg met € 200.000 te verlagen als de besparingen niet gerealiseerd worden. Op dit moment is er geen aanleiding om de bestedingsruimte te verlagen.

A4b. Elimineren stelpost jeugd uit de begroting

Bij de begroting 2021 is een stelpost jeugd opgenomen van € 698.500 vanaf 2022 op basis van verwachte compensatie vanuit het rijk. De provincie heeft deze stelpost afgekeurd, vandaar dat we deze nu uit onze begroting elimineren.

A5. Terugdraaien stelpost herijking gemeentefonds

Zie ook de toelichting onder paragraaf 2.2.b in deze nota. Deze stelpost wordt geëlimineerd, aangezien de provincie niet toestaat om door middel van een stelpost te anticiperen op extra middelen voor jeugdzorg. Uitgangspunt is nu dan ook dat als Wassenaar niet mag anticiperen op hogere inkomsten op onderdelen als verwachte uitkomst van een nieuwe kabinetsformatie, Wassenaar ook geen voorzichtigheidsstelposten opneemt. Dit is conform het advies van de provincie.

A6. Terugdraaien taakstellingen voorgaande jaren - welstand

Als gevolg van de invoering van de omgevingswet is de wijze waarop welstand vormgegeven gaat worden aan verandering onderhevig. Dit maakt het niet mogelijk om aanvullend op deze wijziging ook nog een taakstelling te realiseren.

A7. Terugdraaien taakstellingen voorgaande jaren - kapvergunning

In 2020 is een voorstel voor wijziging van het kapvergunningstelsel aan de raad aangeboden met het verzoek om akkoord te gaan met de ter inzagelegging. Deze periode is op 8 april 2021 afgelopen. Op basis van de ingekomen zienswijzen wordt een definitief voorstel aan de raad aangeboden met een voorgestelde wijziging van de APV. Conclusie is dat de bezuinigingen op het kapvergunningstelsel niet realistisch zijn.

A8. Elimineren stelpost Vastgoed-verkoop

In de meerjarenbegroting staat nog een inkomstenstelpost vanaf 2022 van € 275.000 waarbij rekening wordt gehouden met inkomsten van verkoop van vastgoed. Deze stelpost is voor het eerst in de begroting opgenomen bij de kadernota 2018. Bij de begroting 2019 (er was in dat jaar niet echt een aparte kadernota 2019, agv de verkiezingen in 2018) is deze bezuiniging teruggedraaid t/m begrotingsjaar 2021, terwijl de stelpost structureel was opgenomen. De stelpost is daarom vanaf 2022 onterecht blijven staan.

A9 Incidentele vrijval stelpost onderhoud nieuwe sporthal

Vanaf 2022 is er extra budget opgenomen in de begroting voor dekking van de exploitatie van de nieuwe sporthal. De sporthal wordt later opgeleverd dan verwacht, vandaar dat dit een incidenteel voordeel oplevert.

A10 Aanpassing exploitatiebijdrage zwembad

De exploitatiebijdrage aan Sportplaza wordt jaarlijks geïndexeerd. Het structurele begrotingsbedrag hiervoor loopt steeds verder uit de pas. Rekening houdend met een indexering van 2% voor 2021 moet het benodigd budget worden verhoogd met € 12.000.

A11 Erfpachtovereenkomst Wassenaarse Slag

Eind 2019 is de erfpachtovereenkomst met Staatsbosbeheer voor de parkeerterreinen aan de Wassenaarse Slag gewijzigd. Als gevolg daarvan is de erfpachtcanon verhoogd met € 25.500 tot € 48.880 per jaar. In de met de exploitanten gesloten huurovereenkomsten is niet vastgelegd dat deze hogere kosten kunnen worden doorberekend. Gekozen is voor een marktconforme en geen kostendekkende huurprijs richting exploitanten. De huurprijzen zijn destijds vastgesteld door een onafhankelijk extern bureau. Het eventueel doorberekenen van (een deel van) de hogere erfpachtcanon naar de exploitanten kan alleen via een schriftelijke overeenkomst. Het college onderzoekt de mogelijkheid om de kostenverhoging door te belasten, maar aangezien dit nog onzeker is én het college sowieso niet voornemens is om in verband met corona deze doorbelasting, indien deze mogelijk is, al met ingang van 2022 door te voeren, wordt in deze kadernota alleen de kostenverhoging opgenomen.

A12. SPUK exploitatievoordeel

Vanaf 1 januari 2019 is de btw-sportvrijstelling verruimd. Door deze wetswijziging is het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties vervallen. Ter compensatie kunnen gemeenten in de periode 2019-2023 een 'specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK) aanvragen voor alle (daarvoor in aanmerking komende) gerealiseerde bestedingen i.v.m. activiteiten in het kader van sport. Voor 2021 heeft de uitkering ter dekking van de hogere exploitatiekosten voor sport een hoogte van € 106.324. Aangezien na 2024 gemeenten via de algemene uitkering worden gecompenseerd worden deze baten in deze kadernota structureel opgenomen.

A13. Subsidie onderhoud rijksmonumenten

De gemeente Wassenaar heeft acht Rijksmonumenten (gedeeltelijk) in beheer die een groot effect hebben op het woon- en werkklimaat van Wassenaar. Vanwege de historische hoogwaardige kwaliteit, vragen deze gebieden specifiekere en intensievere onderhoud. Vanuit de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed worden er subsidies verleend voor het instandhouden van deze bijzondere gebieden. Voor de gebieden Burchtplein, Oud Wassenaar, Wittenburg en het Wilhelminaplein heeft Wassenaar opnieuw de instandhoudingssubsidie voor de komende zes jaar weten te verkrijgen. Het specifieke en intensieve onderhoud kan hiermee voor de komende jaren worden voortgezet. Het onderhoudsbudget is al

opgenomen in de begroting. De subsidie zorgt daarmee gedurende zes jaar voor een voordeel van € 30.000,-.

B. Loon- en prijsontwikkelingen

Loon- en prijsontwikkelingen		2022	2023	2024	2025
B1	Gemeentefonds: indexatie (1,46%)	445.000	445.000	445.000	445.000
B2	Indexatie gemeentebelastingen (m.n. OZB)	191.869	191.869	191.869	191.869
B3	Cao-ontwikkeling 1,4%	-212.000	-212.000	-212.000	-212.000
B3	Cao-ontwikkeling voordeel uit 2021	212.000	212.000	212.000	212.000
B4	Vergoeding politieke ambtsdragers	-14.100	-14.100	-14.100	-14.100
B5	Vergoeding vrijwilligers verkiezingen	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
B6	Bijdrage uitvoeringskosten W&I	63.497	63.497	63.497	63.497
B7	Indexering subsidies	-67.259	-67.259	-67.259	-67.259
B	Totaal loon- en prijsontwikkelingen	611.007	611.007	611.007	611.007

B1. Gemeentefonds: Indexatie 1,46%

Voor 2022 is in de algemene uitkering een indexering opgenomen van 1,46% voor loon- en prijscompensatie. Dit levert een positief effect op voor de begroting van € 445.000.

B2 Indexatie gemeentebelastingen

De indexatie van de gemeentelijke belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Economisch Planbureau geraamde inflatiepercentage. Het percentage geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP) bedraagt voor 2022 1,4% (geharmoniseerde consumentenprijsindex).

B3 CAO-ontwikkeling (looncompensatie)

Wij houden voor de begroting 2022 voorsnog rekening met een loonontwikkeling van 1,4% van de loonsom. Deze 1,4% kunnen we dekken vanuit een voordelig effect op de loonontwikkeling in 2021, waar we rekening hielden met een ontwikkeling van 2,0%, terwijl deze lager uit is gevallen: 0,6%.

B4 Vergoeding politieke ambtsdragers

De bezoldiging van politieke ambtsdragers van gemeenten wordt op grond van het rechtspositiebesluit voor decentrale politieke ambtsdragers jaarlijks geïndexeerd. De ontwikkeling voor 2022 is nog niet bekend. Voor wat betreft de indexering van vergoedingen voor politieke ambtsdragers houden we voor 2022 rekening met een stijging van 1,4 %.

B5 Vergoeding vrijwilligers verkiezingen

In eerdere besluitvorming door de raad is besloten om vrijwilligers bij de verkiezingen een hogere vergoeding toe te kennen. Het nadelig effect van deze hogere vergoeding was nog niet verwerkt in de begroting en wordt daarom nu opgenomen in deze kadernota.

B6 Bijdrage uitvoeringskosten Werk & Inkomen

Met betrekking tot het samenwerkingsverband Werk en Inkomen wordt voor 2022 voor de reguliere uitvoeringslasten en de lasten voor sociale recherche en leerplicht een daling verwacht van in totaal € 63.497. Deze daling is het gevolg van de gekozen verdeelsystematiek.

B7 Indexatie subsidies

Op 8 juni 2020 heeft de raad het nieuwe subsidiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het indexatiepercentage voor loon- en prijscompensatie of CAO-wijzigingen gelijk is aan het algemene indexatiepercentage dat in de gemeentelijke begroting wordt gehanteerd.

C. Nieuw beleid – ten laste van de exploitatie

Nieuw beleid - ten laste van de exploitatie		2022	2023	2024	2025
C1	duurzaamheidssubsidie	-20.000			
C2	warenar - terugdraaien stelpost, handhaven subsidie	-30.000	-60.000	-60.000	-60.000
C3	preventie ter bevordering van een gezonde leefstijl	-30.000			
C4	Ondermijning	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
C5	voordeel rampenbestrijding	31.000	31.000	31.000	31.000
C6	VVV centrum	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
C	Totaal nieuw beleid	-169.000	-149.000	-149.000	-149.000

C1. Duurzaamheidssubsidie

Bestaande duurzaamheidsinitiatieven hebben aangetoond dat er op dit thema veel enthousiasme en inzet aanwezig is in het dorp. Voor bestaande en nieuwe initiatieven is een incidentele duurzaamheidssubsidie nodig om financiële ondersteuning te kunnen bieden aan de inspanningen die inwoners zelf willen leveren. Het college zal hiertoe een nadere regeling opstellen.

C2. Warenar - terugdraaien stelpost, handhaven subsidie

De raad heeft op 28 januari 2020 motie 107 aangenomen. Hierin is opgenomen dat de Raad:

- het college opdraagt de continuering van de subsidie tot de zomer van 2022 te bezien bij de Kadernota 2021-2024;
- constateert dat op grond van de prognose van de realisatie van de herontwikkeling van de Warenar bij de kadernota 2022-2025 de noodzaak en hoogte van een structurele subsidie voor de exploitatie van het theaterprogramma opnieuw beoordeeld dient te worden.

In de raadsinformatiebrief van 30 maart jl. is aangegeven dat dit proces om te komen tot concrete afspraken over een duurzame voortzetting van de Warenar als maatschappelijk en cultureel centrum nog loopt. Op dit moment kan daarom nog geen nadere financiële invulling worden gegeven. Vandaar dat wordt voorgesteld om de eerder vastgestelde bezuiniging terug te draaien en daarmee zonder opgelegde taakstelling de gesprekken over herontwikkeling van de Warenar te kunnen voeren. Het terugdraaien van de vastgestelde bezuiniging is onder voorbehoud van een definitieve oplossing in de vorm van een intentieovereenkomst, naar verwachting in de zomer van 2021.

C3. Preventie ter bevordering van een gezonde leefstijl

Er is budget nodig voor preventie ter bevordering van een gezonde leefstijl. Er komt in 2022 en 2023 twee keer een bedrag van € 20.000 vanuit het Rijk (steunpakket) dat als aanjaagbudget is bedoeld voor o.a. een gezonde leefstijl. Wassenaar wil het rijksdeel eenmalig aanvullen met een bedrag van € 30.000 in 2022. Doel van het totaalpakket en de rol van gemeente is om extra steun te organiseren voor de intensivering van initiatieven op 3 terreinen:

- bevordering van het welzijn van jeugdigen;
- ontmoeting en begeleiding van 'kwetsbare' groepen;
- ondersteuning en bevordering van een gezonde leefstijl;

C4. Ondermijning

Op 14 juni 2021 is het plan van aanpak ondermijning geagendeerd in de raad. Ondermijning komt overal voor, ook in Wassenaar. Daarom hebben de gemeenten binnen de eenheid Den Haag in 2020 afgesproken dat ze hun aanpak van ondermijning verder ontwikkelen. Het is belangrijk dat Wassenaar de zaken op orde heeft, alert is en met de betrokken partijen samenwerkt. Voor de uitvoering van het plan van aanpak is een structureel budget van € 110.000 benodigd.

Met deze € 110.000 wordt de weerbaarheid van de gemeente Wassenaar verstevigd. Hierbij wordt ingezet op drie sporen:

- Spoor 1: Signaleren - Het versterken van de (bestuurlijke) informatiepositie
Meer en beter zicht op (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit stelt de gemeente in staat om gefundeerde keuzes te maken in prioritering en aanpak.

- Spoor 2: Voorkomen - Het versterken van de bestuurlijke- en maatschappelijke weerbaarheid.
Een weerbare overheid en samenleving zullen leiden tot een afname van criminele kansen en zo voorkomen dat criminelen zich in de gemeenten vestigen.
- Spoor 3: Aanpakken - Het intensiveren van de bestuurlijke aanpak van criminele personen en objecten.
Inzet van bestuurlijke maatregelen stelt de gemeente in staat om criminele activiteiten te verstoren, de ondermijnende invloed (van criminele netwerken) uit te schakelen en zo uiteindelijk uit de gemeente te weren.

C5. Voordeel rampenbestrijding

Om de hogere kosten voor ondermijning (deels) binnen het eigen programmabudget te dekken is gezocht naar onderuitputting binnen programma 1 Veiligheid. Deze is gevonden door het opleidingsbudget voor rampenbestrijding terug te brengen tot € 10.000 en het budget voor de piketregeling helemaal te schrappen, aangezien deze kosten op een andere plek in de begroting geboekt en gedekt worden. Voor rampenbestrijding is hierna nog structureel € 20.000 in de begroting beschikbaar.

C6. VVV-centrum

De raad heeft bij de behandeling van de jaarrekening 2018 € 20.000 beschikbaar gesteld voor het in samenwerking met ondernemers ontwikkelen van een VVV-kantoor in de bibliotheek. Deze samenwerking is gevonden met het centrummanagement en Stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing. In 2020 is deze VVV officieel geopend. Het toeristisch informatiepunt vergroot de gastvrijheid en toeristische en recreatieve aantrekkelijkheid van Wassenaar voor inwoners en bezoekers en draagt bij aan de trots van de inwoners en vergroot de betekenis van het centrum. Om de exploitatie van de VVV voort te zetten is een jaarlijkse bijdrage van € 10.000 gewenst. Met de exploitatie van de VVV wordt de waarde van de Bibliotheek en daarbij het draagvlak voor deze voorziening en de betekenis van het personeel vergroot. De VVV draagt bij aan een ondernemende en betaalbare bibliotheek voor alle inwoners, met waar mogelijk differentiatie op het gebied van financieringsbronnen, activiteiten en samenwerkingspartners.

D. Nieuw beleid – ten laste van reserves

Nieuw beleid - ten laste van reserves		2022	2023	2024	2025
D1	versterking concurrentiekracht	-60.000	-60.000	-60.000	
D2	project locatie Valkenhorst	-25.000	-25.000	0	
D3	cultuuranker	-12.500	-12.500	-12.500	
D4	Dekking reserve groene buffer	25.000	25.000	0	
D5	Dekking reserve grote projecten	72.500	72.500	72.500	
D	Totaal nieuw beleid - ten laste van reserves	0	0	0	0

D1. Versterking concurrentiekracht

De raad heeft in de periode 2019-2021 € 60.000 per jaar beschikbaar gesteld ter versterking van de concurrentiekracht Wassenaar. Met toerisme en recreatie is zowel economisch als maatschappelijk winst te behalen. Het gaat om meer werkgelegenheid, het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het voorzieningenniveau, een beter vestigingsklimaat en een aantrekkelijke groene omgeving met aansprekend cultureel erfgoed. Samen met ondernemers is een solide basis gelegd, waarmee de kansen die er liggen verzilverd worden. Voor de komst van de pandemie leverde de toeristische sector 116 miljoen aan bestedingen op, ruim 1400 FTE werkgelegenheid en inkomsten uit toeristenbelasting. Om de vruchten van toerisme en recreatie ook na corona te plukken is het belangrijk om minimaal de jaarlijkse bijdrage van € 60.000 ten behoeve van het versterken van de concurrentiekracht beschikbaar te blijven stellen.

D2. Project locatie Valkenhorst

In 2021 zijn de uitgangspunten voor de planvorming voor Valkenhorst vastgesteld door de raad. De volgende stap is het samenstellen van een structuurvisie/ masterplan, waarna (deel)uitwerkingen uitgevoerd kunnen worden. Deze werkzaamheden en producten komen bovenop de reguliere apparaatslasten. Voor 2022 is € 25.000 nodig voor begeleidingswerkzaamheden van de Ecologische Verbindingszone en het doortrekken van de Tankgracht (aanneemt: uitvoeringskosten tbv Rijksvastgoedbedrijf). De uitvoeringskosten hiervan zijn 100% subsidiabel vanuit de provincie Zuid-Holland (en Rijksvastgoedbedrijf). Omdat binnen de apparaatslasten van Wassenaar geen ruimte bestaat voor projectbegeleiding, wordt uitgegaan van externe inhuur (ca. 250 uur). In de reserve Groene Buffer is € 143.000 beschikbaar. Voor 2023 is eveneens € 25.000 nodig voor onderzoeken en uitwerkingen van de structuurvisie (dekking reserve Groene Buffer)

D3. Cultuuranker

Onderdeel van de concept cultuurnota is een stevige rol voor het CultuurAnker in Wassenaar. Het CultuurAnker is de overkoepelende structuur waarbinnen samenwerking wordt gestimuleerd en uitwisseling mogelijk wordt gemaakt voor een stevig cultureel netwerk. Daarnaast verkennen we samen met het CultuurAnker hoe we het culturele veld handvatten kunnen geven om bij activiteiten verder aandacht te hebben voor de verschillende genoemde doelgroepen van de concept Cultuurnota. In deze nota is daarom opgenomen dat wij de ontwikkeling van het CultuurAnker in de komende periode blijven faciliteren, ook als de bijdrage van het Rijk niet wordt gecontinueerd. Inmiddels is duidelijk dat de rijks gelden zijn beëindigd.

In 2021 kan dit eenmalig worden opgevangen door inzet van de door het Rijk beschikbare gelden voor het behoud van het culturele netwerk in Wassenaar. Separaat wordt een voorstel voor (aanvullende) financiering voor het CultuurAnker voorbereid voor 2022 en verder. Er is namelijk structureel geld nodig om het culturele veld op een goed niveau te houden, de kracht van de samenleving hierin te benutten, maar ook om de coördinatie hiervoor en de daarbij benodigde uitvoerende taken extern te beleggen.

D4 en D5. Dekking uit reserves

Voorgesteld wordt om het incidentele nieuw beleid of het beleid dat nog enkele jaren wordt voortgezet te dekken vanuit reserves. Voor Valkenhorst is de reserve Groene Buffer beschikbaar. Voor de overige onderwerpen wordt voorgesteld om de reserve Grote Projecten in te zetten.

E. Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regelingen		2022	2023	2024	2025
E1	Belastingensamenwerking Gouwe-Rijnland	-30.024	-30.024	-30.024	-30.024
E2	Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)	-3.319	-3.319	-3.319	-3.319
E3	GGD & Veilig Thuis	-32.000	-32.000	-32.000	-32.000
E4a	Omgevingsdienst Haaglanden	-14.641	-14.641	-14.641	-14.641
E4b	extra taken ODH energietransitie	-12.005	-12.005	-12.005	-12.005
E5a	Avaalex	10.000	-36.000	-60.000	-233.000
E5b	<i>Avaalex - Dekking uit afvalstoffenheffing</i>	<i>-10.000</i>	<i>36.000</i>	<i>60.000</i>	<i>233.000</i>
E6	Regionaal inkoopbureau Jeugd (H10)	-3.206	-3.206	-3.206	-3.206
E7a	Veiligheidsregio Haaglanden	-73.000	-73.000	-73.000	-73.000
E7b	VRH - FLO-verplichtingen	-118.986	-130.507	-142.028	-66.802
E8	GR Kust-, Duin- en Bollenstreek (KDB)	5.000	25.000	30.000	25.000
E	Totaal gemeenschappelijke regelingen	-282.181	-273.702	-280.223	-209.997

De conceptbegrotingen van de gemeenschappelijke regelingen zijn voor zienswijze aangeboden aan de raad. De bijdragen uit de conceptbegrotingen zijn het uitgangspunt voor de kadernota. Het gepresenteerde beeld komt overeen met de verwachting van het college vooraf. Hier is dan ook rekening mee gehouden. Alleen de extra diensten ODH Energietransitie, onderdeel E4b, Avaalex, onderdeel E5a en de FLO, onderdeel E7b, wordt hieronder nader toegelicht.

E4b – Extra diensten ODH Energietransitie

De raad van Wassenaar heeft op 17 november 2020 besloten om de aanbevelingen van de rekenkamercommissie over te nemen met het college op te dragen om: a. het toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht te intensiveren; b. de energie(besparing) te betrekken bij de risicoanalyses, beleidsuitgangspunten en prioritering van het milieutoezicht; c. met de omgevingsdienst kritieke prestatie-indicatoren af te spreken die inhoudelijk inzicht geven in de resultaten; d. ervoor te zorgen dat de omgevingsdienst toezicht en handhaving op dezelfde wijze uitvoert als op andere milieuaspecten. De ODH zal jaarlijks vijf uitgebreide duurzaamheidscontroles extra opnemen in het jaarwerkplan. Ervaring leert dat die vijf controles leiden tot drie hercontroles en één sanctiecontrole. Met deze intensivering wordt, naast de reeds geplande werkzaamheden op duurzaamheid, in voldoende mate invulling gegeven aan het raadsbesluit van 17 november 2020. De kosten ad € 12.005 komen boven op de reeds begrote deelnemersbijdrage voor Wassenaar.

E5a – Avaalex

Op 11 maart 2021 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het voornemen van het bestuur van Avaalex om een publiekrechtelijke samenwerking aan te gaan met HVC en hiervoor een garantstelling af te geven van € 6.481.968. Deze garantstelling levert jaarlijks een voordeel op van € 64.820. Dit voordeel is nog niet meegenomen in onderliggende kadernota. Conform regelgeving mag dit voordeel ten gunste worden gebracht van de algemene middelen, immers de algemene reserve van de gemeente geldt als dekking. Dit bedrag hoeft dus niet meegenomen te worden in het gesloten circuit van de afvalstoffenheffing, maar het mag natuurlijk wel. Als hiervoor gekozen wordt, dan betekent dit per saldo dat het tarief iets minder kostendekkend wordt dan de afgesproken 100%.

Voorstel is om het bedrag van € 64.820 wel te betrekken bij de berekening van de afvalstoffenheffing en daarmee de stijging van het tarief te dempen, danwel de voorziening afvalstoffenheffing te voeden met dit bedrag.

E7b – FLO-verplichtingen komende jaren

In 2010 is de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) gevormd. Toen zijn alle brandweerlieden van de Wassenaar overgegaan. De gemeente Wassenaar heeft zich verplicht de kosten van FLO (Functioneel Leeftijd Ontslag) te dragen. FLO (functioneel leeftijdsontslag) betreft een regeling voor de oud-brandweermedewerkers van Wassenaar, die nu werkzaam zijn voor de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH). In 2018 is het overgangsrecht FLO herzien. Dit was noodzakelijk vanwege het afschaffen van de levensloopregeling, versoering van de fiscale ruimte voor storting van pensioen en verschuiving van de

ingangsdatum AOW. Dit leidt tot hogere kosten voor medewerkers die bij de vorming van de regionale brandweer bij de gemeente in dienst waren. Deze jaarlijks fluctuerende kosten worden direct middels een bijdrage bij de gemeenten in rekening gebracht. Deze bedragen stonden nog niet goed in de meerjarenbegroting, vandaar dat deze nu via de kadernota worden opgevoerd.

F. Kapitaallasten nieuwe investeringen

Overig	2022	2023	2024	2025
F1 Kapitaallasten - nieuwe investeringen	0	-6.000	-107.808	-42.608
F Overig	0	-6.000	-107.808	-42.608

Mutatie Investeringsplanning 2022 - 2025 (NB: hogere investering is een "plus"-bedrag, hogere kapitaallasten (nadeel) is getoond als "min"-bedrag)				
Investering / Kapitaallasten	Totaal Investering	2023	2024	2025
INV1 IHP Rijnlandslyceum	4.680.000		-93.600	-93.600
INV2 IHP SKOW	1.740.000			-34.800
INV3 Aanvullende maatregelen bij doortrekken Ruigelaan	50.000		-2.000	-2.000
INV4 Vervanging van wegen	-3.050.000		1.667	101.667
INV5 Vervanging bruggen	309.000	-4.000	-3.875	-3.875
INV6 Vervanging kabelnet openbare verlichting	-200.000	8.000		
INV7 Tractie	827.000	-10.000	-10.000	-10.000
Totaal Investeringsmutatie en kapitaallasten	4.356.000	-6.000	-107.808	-42.608

INV1 Rijnlands Lyceum

Het Rijnlands Lyceum wordt opgevoerd conform tranche 2023-2026 van het in 2019 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.

Het betreft de permanente uitbreiding ten behoeve van het internationaal onderwijs voor het Rijnlands Lyceum. Gedurende de opbouwfase (geleidelijke groei en opbouw van de internationale afdeling) voorziet de uitbreiding in het ruimtetekort voor het 'reguliere' onderwijs.

INV2 SKOW

Conform tranche 2023-2026 van het in 2019 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) wordt vervangende nieuwbouw voor de St. Josef en St. Jan Baptist bij voorkeur op de locatie van de voormalige weth. Huijbregtseschool opgevoerd (de huidige locaties komen dan beschikbaar). Momenteel vindt in samenwerking met de scholen een locatiestudie plaats.

Het beoogde integraal kindcentrum wordt in 2 bouwfasen gerealiseerd. Bij de 1e actualisatie van het IHP wordt deze fasering nog nader beschouwd (op voor- en nadelen). Verwacht wordt dat het eerste startkrediet in 2024 beschikbaar moet komen voor de bouwkundige voorbereidingen.

INV3 Aanvullende maatregelen bij doortrekken Ruigelaan

Door het Rijksvastgoedbedrijf wordt de Ruigelaan doorgetrokken. Wassenaar heeft hier geen kosten aan. Maar om het geheel iets mooier en beter aan te kleden, denk aan een fietspad, bomen en bijvoorbeeld een sloot, is in 2023 een bedrag van € 50.000 benodigd.

INV 4 t/m 7 Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte (mutatie ten opzichte van huidige MIP)

Conform de diverse beheerplannen worden de jaarlijkse investeringen bij de herziening van het onderhoudsplan naar de werkelijk benodigde investering aangepast. Dit leidt tot onderstaande aanpassingen.

INV4: Vervanging van wegen

	Was	Wordt
2021	1.390.000	
Prinsenweg	1.390.000	
2022	755.000	755.000
Storm v S Gravesande (overlap riool)	370.000	370.000

<i>Teijlingerhorst Kerkeboslaan eo (riool)</i>	385.000	385.000
2023	2.650.000	2.600.000
<i>Hofcampweg</i>		200.000
<i>Burmanlaan</i>		400.000
<i>Oostdorp</i>		400.000
<i>Wass. Slag/de Kuil</i>		1.600.000
2024	3.000.000	0
2025		0
Totaal	7.795.000	3.355.000

De opgaven zijn conform beheerplan wegen. De opgaven voor 2021-2023 zijn ook opgenomen in de programmering 2021-2022 die binnenkort aan de Raad zal worden gepresenteerd. Dit zijn de vervangingsopgaven die de komende jaren noodzakelijk zijn. De voor 2021 geplande vervanging van de Prinsenvweg zal dit jaar worden uitgevoerd.

De opgaven voor 2024 en 2025 zullen later worden bepaald op basis van de nog op te stellen Beheervisie, Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Publieke Ruimte en de daaruit voortvloeiende instandhoudingsplannen.

INV5: Vervanging bruggen

	Was	Wordt
2021	35.000	
<i>Brug 121A de Paauw</i>	35.000	
2022		160.000
<i>Brug 128 Jagerslaan</i>		100.000
<i>Brug 131 Rust&Vr. laan ingang bos</i>		60.000
2023	85.000	80.000
<i>Brug 112 ; D. de Raetlaan (Oostd.weg)</i>		80.000
2024		0
2025	-	154.000
<i>Br. 109 Maalsteenkreek</i>		53.000
<i>BR. 110 D. de Raetlaan (Weidepad)</i>		51.000
<i>Br 125 : de Paauw (vlonder)</i>		15.000
<i>Br. 134: Storm van S Gravesandeweg (reijerlaan)</i>		15.000
<i>Br 171: Maalsteenkreek (vlonder)</i>		20.000
Totaal	120.000	394.000

Op basis van een inventarisatie van de technische staat van de bruggen is voor 2022-2025 de vervangingsopgave bepaald. Deze is meegenomen in de in de hierboven genoemde programmering 2021-2022

INV6: Vervanging kabelnetwerk openbare verlichting

	Was	Wordt
2022	200.000	
2022	250.000	250.000
Totaal	450.000	250.000

De geplande vervanging van het kabelnetwerk zal in 2021 en 2022 worden uitgevoerd,

INV7: Vervanging tractie

	Was	Wordt
2021	209.000	
2022	489.600	589.600
<i>Bij:</i>		
<i>Rioned Riooldoorspuiten</i>		<i>25.000</i>
<i>Laadbak met zijlaadsysteem</i>		<i>75.000</i>
2023	54.500	54.500
2024	-	0
2025	-	727.000
<i>Bij:</i>		
<i>vrachtwagen</i>		<i>286.000</i>
<i>vrachtwagen</i>		<i>302.500</i>
<i>Strooiaanhangen</i>		<i>16.200</i>
<i>Strooiaanhangen</i>		<i>16.200</i>
<i>bedrijfswagen</i>		<i>49.500</i>
<i>Strooiwagen</i>		<i>48.600</i>
<i>Actiewagen verkeer</i>		<i>8.000</i>
Totaal	753.100	1.371.100

De vervangingen van tractiemiddelen zijn gebaseerd op het Tractiebeheerplan Wassenaar en Voorschoten 2019-2023. Voor 2022 zijn er twee wijzigingen. Ten eerste zal de Rioned die wordt gebruikt om rioleringen door te spuiten eerder worden vervangen. Deze vervanging stond pas in 2025 gepland, maar omdat de huidige Rioned al 25 jaar oud is en in slechte technische staat is vervanging in 2022 noodzakelijk. Ten tweede moet ook een zijlader die wordt gebruikt voor het ophalen van straatvuil eerder worden vervangen. De huidige zijlader is uit 2000 en ook in slechte technische staat.

G. Overige informatie - Actualiteit

Liquidatie WODV

In de tweede helft van 2021 wordt een deel van de begroting van de WODV overgedragen aan Wassenaar. Tevens vindt dan ook overdracht plaats van de bijbehorende activa en passiva, oftewel de bezittingen en schulden in de WODV. De afspraak is dat dit binnen de bestaande financiële kaders gebeurt. Eind juni wordt een liquidatieplan opgeleverd, waarna ook de raad meer in detail zal worden geïnformeerd over de liquidatie van de WODV en de gevolgen hiervan voor Wassenaar.

In de onderliggende kadernota is de voornaamste input vanuit de WODV waarmee rekening wordt gehouden, de mogelijke stijging van de loonkosten met 1,4%. Er is geen andere input vanuit de WODV. Vanuit de WODV komt ook een "bescheiden" investeringsplan van ICT over. De materiële vaste activa die overkomen betreffen ook voornamelijk ICT-investeringen. Deze investeringen maken geen onderdeel uit van de kadernota, maar zullen vanuit de WODV wel onderdeel uit gaan maken van het meerjarig investeringsplan van Wassenaar in de periode 2022-2025. Dekking van de kapitaallasten van deze investeringen maakt al onderdeel uit van de meerjarenbegroting van de WODV, en daarmee (na overdracht) van Wassenaar en Voorschoten.

Met deze investeringen, in de begroting 2021-2024 van de WODV ging het om een totaal bedrag van € 2,2 mln in vier jaar, is nog geen rekening gehouden in de 10-jaarsprognose in bijlage 1. De meeste ICT-investeringen kennen overigens een afschrijvingstermijn van 5 jaar, wat wil zeggen dat het effect op de liquiditeit van Wassenaar elke 5 jaar glad loopt. De investering wordt in 5 jaar afgeschreven, wat betekent dat het liquiditeitsbeslag ook in 5 jaar wordt terugbetaald.

Stand van zaken beheerplannen

In de voorjaarsnota 2020 is aangegeven dat de nota kapitaalgoederen fysieke leefomgeving en instandhoudingsplannen voor de kapitaalgoederen fysieke medio 2021 gereed zouden zijn. Omdat het opstellen van de beheervisie en de uitwerking hiervan in de nota kapitaalgoederen en de diverse instandhoudingsplannen, naast de ontvlechting, meer tijd vergt loopt dit uit naar 2022. Voor de tussenperiode is op basis van de actuele kwaliteit van het areaal een integrale onderhoudsplanning opgesteld voor 2021 en 2022. In onderliggende kadernota 2022 zijn de financiële consequenties van de programmering 2022 meegenomen.

Na de start van de eigen ambtelijke organisatie van de gemeente Wassenaar per 1 september 2021 zal gestart worden met het opstellen van de Beheervisie en de Nota Kapitaalgoederen. De huidige planning is dat deze in het 2^e kwartaal 2022 in de Raad zullen worden behandeld. Daarna zullen de instandhoudingsplannen 2023-2027 (nieuwe beheerplannen) worden opgesteld. Deze zullen dan in het 4^e kwartaal 2022 door de Raad moeten worden vastgesteld. Het gaat hier om de volgende instandhoudingsplannen:

- Wegen
- Bruggen
- Water
- Openbare verlichting (OVL)
- Verkeersregelingsinstallaties (VRI)
- Wegmeubilair
- Spelen
- Groen

Deze instandhoudingsplannen zullen gezamenlijk tegelijkertijd aan de Raad worden aangeboden.

De financiële gevolgen van deze Instandhoudingsplannen zullen dan verwerkt kunnen worden in de Kadernota 2024. De programmering die we voor de jaren 2021 en 2022 hebben opgesteld heeft geen gevolg voor de jaarrekening 2021. De kapitaallasten van de investeringen in 2021 lopen pas vanaf 2022 en het groot onderhoud kan gedekt worden vanuit de voorzieningen en de bestaande exploitatiebudgetten. De programmering 2021-2022 geeft geen aanleiding om de dotaties aan de voorzieningen aan te passen.

Actuele ontwikkelingen

Alhoewel de kadernota elk jaar een momentopname is, zijn er dit jaar enkele ontwikkelingen die nog niet meegenomen (kunnen) worden in de kadernota, maar die wellicht wel betrokken moeten worden bij de begroting en waarover gezamenlijk nadere afspraken over gemaakt moeten worden.

Het grotere financiële plaatje

In onderliggende kadernota presenteren we een sluitende financiële meerjarenbegroting. De belangrijkste reden hiervoor is dat we, min of meer noodgedwongen, de eerste jaren een deel van de kosten voor zowel Jeugdzorg als Wmo (dit voorstel is nog in voorbereiding) dekken vanuit incidentele middelen (reserves). Dit vanuit de gedachte dat het opstarten en inzetten van een andere werkwijze op termijn, in 2025, leidt tot een situatie dat incidentele middelen niet meer nodig zijn om tekorten binnen de domeinen te voorkomen. De incidentele middelen worden onttrokken uit de algemene reserve en ingezet via de reserve Sociaal Domein.

Bovenstaande roept de vraag op wat te doen met aangekondigde, maar nog niet definitief toegezegde extra rijksmiddelen voor jeugdzorg.

Hierbij geldt ook dat in het grotere financiële plaatje het er op lijkt dat er de komende jaren sprake zal zijn van een aflopende reeks van financieel voordeel en daarmee van een incidenteel meerjarig financieel voordeel. De reden is dat de extra rijksmiddelen voor jeugdzorg naar verwachting een aflopende reeks betreffen. Daartegenover moeten we wel weer rekening houden met de aangekondigde herijking. Anticiperen op het herijkingseffect wordt gekoppeld aan de extra jeugdzorgmiddelen. Met andere woorden, zodra we rekening houden met een jeugdzorgvoordeel voor Wassenaar, wordt voorzichtigheidshalve ook rekening gehouden met het herijkingsnadeel. Daarnaast wordt vanuit het rijk ook al aangekondigd dat er naar verwachting sprake zal zijn van een oplopend nadeel op het accres van het gemeentefonds. Dit betekent dat de meicirculaire ook van invloed is op het meerjarenperspectief van Wassenaar.

Kortom, de te beantwoorden vraag als de financiële informatie beschikbaar is, is hoe deze financiën te laten landen binnen Wassenaar. Een optie hierbij is om de algemene reserve te voeden, aangezien hieruit middelen zijn onttrokken ten gunste van het sociaal domein.

Verzoek tot kapitaalversterking van Alliander

Er is op 31 mei 2021 een verzoek tot kapitaalversterking binnen gekomen van Alliander. Het verzoek aan Wassenaar betreft een bedrag van € 2,83 mln, en indien er, conform het verzoek, 25% extra wordt toegezegd, gaat het om € 3,54 mln.

Alliander vraagt om een antwoord uiterlijk op 15 oktober 2021. Voldoen aan het verzoek leidt tot een jaarlijks voordeel in de exploitatie (een rentevergoeding), maar tevens tot een vermindering van de liquide middelen van Wassenaar. Het college komt vóór 15 oktober a.s. met een voorstel over dit onderwerp in de raad.

Reserve-ontwikkeling – infographic bij de begroting en jaarrekening

In onderliggende kadernota wordt in bijlage 1 en 2 extra inzicht geboden in de 10-jaarsprognose van investeringen en liquiditeiten. Dit is conform een eerdere afspraak om meer informatie te bieden aan de raad en aan de inwoners van Wassenaar. Een ander verzoek betreft het verloop van de Wassenaarse reserves. Dit verzoek wordt meegenomen in de begroting 2022. Het doel is om in de begroting 2022 niet alleen een infographic op te nemen met exploitatiegegevens, maar ook een infographic met reservegegevens.

Bijlage 1. 10-jaarsprognose Investerings en Liquiditeiten (Detail)

INVESTERINGEN	Status besluitvorming	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Investerings 2021 (doorgeschoven uit 2020)												
2012: Landschapsonwikkelingsplan uitwerking	besloten door raad	24.125										
2014: Verkeersagenda Zuid ontsluiting Kerkehout	besloten door raad	25.000										
2017: Restauratie/herstel De Paauw	besloten door raad	104.214										
subsidie de Paauw	besloten door raad	-168.000										
2019: Civieltechnische kunstwerken (BHP)	besloten door raad	55.000										
2019: Ecologische verbindingszone	besloten door raad	65.000										
2020: Strandpost WRB	besloten door raad	48.898										
2020: Vervanging bruggen (BHP)	besloten door raad	100.000										
2020: Vervanging verkeerslichtinstallaties (BHP)	besloten door raad	105.000										
2020: Vervanging waterbouwkundige kunstwerken (BHP)	besloten door raad	28.879										
2020: Gymzaal Burmanlaan	besloten door raad	1.586.000										
2020: Wassenaarse Slag revitalisering	besloten door raad	67.050										
2020: Veiligheidsmaatregelen molen 25 jr	besloten door raad	150.000										
2020: Veiligheidsmaatregelen molen 10 jr	besloten door raad	150.000										
2020: Beeldkwaliteit Winkelhaak	besloten door raad	350.000										
2020: Verbeteren fietsveiligheid Starrenburglaan	besloten door raad	80.000										
2020: Herstel kades Havenkanaal	besloten door raad	2.000.000										
2020: Piaggio Porter MAXXI 1.3 4x2	besloten door raad	10.495										
2020: Volkswagen Caddy 1.4 55KW bestel	besloten door raad	38.500										
2020: Hyundai H200	besloten door raad	50.000										
2020: Volkswagen Transporter T5 D/C	besloten door raad	57.200										
2020: Volkswagen Transporter T5 D/C	besloten door raad	57.200										
2020: BEEBEE MILAN bromfiets	besloten door raad	2.500										
2020: Volvo FM9 6x2R (groen)	besloten door raad	22.684										
2020: John Deere Gator tractor	besloten door raad	5.000										
2020: Beeldkwaliteit Winkelhaak - toilet	besloten door raad	75.000										
2020: Combisporthal Dr.Mansveltkade	besloten door raad	366.203										
2020: Instandhouden Huize Ivice	besloten door raad	848.523										
Subsidie Ivice	besloten door raad	-848.523										
MIP 2021-2024 (begroting 2021-2024)												
Vervanging bruggen	jaar 2021 - besloten door raad	35.000	zie KN 2022									
Vervanging Hofcampbrug	jaar 2021 - besloten door raad	650.000										
Wegen	jaar 2021 - besloten door raad	1.390.000										
Water	jaar 2021 - besloten door raad	50.000										
Renovatie Kievitschool	nog te accorderen	970.000										
Nieuwbouw en uitbreiding Kievitschool	nog te accorderen	2.180.000										
Spoorthal	jaar 2021 - besloten door raad	6.525.280										
OVL Kabelnet	jaar 2021 - besloten door raad	200.000	KN2022									
De Paauw	nog te accorderen		5.850.000	2.925.000	2.925.000							
Uitvoering Beeldkwaliteitsplan	jaar 2021 - besloten door raad	1.000.000	1.315.000									
Vervanging auto's	jaar 2021 - besloten door raad	209.000	KN2022									
Groene zone Wassenaar (Investeringsbijdrage)	nog te accorderen	933.000	751.669	4.465.331	2.600.000							
Groene zone Wassenaar (subsidie provincie)	nog te accorderen	-933.000	-751.669	-4.465.331	-2.600.000							
Revitalisering Wassenaarse Slag	jaar 2021 - besloten door raad	100.000										
Verduurzaming Vastgoed	jaar 2021 - besloten door raad	550.000										
Molen	jaar 2021 - besloten door raad	260.000										
Verkeersmaatregelen verbetering leefomgeving	jaar 2021 - besloten door raad	200.000										
Grondaankoop Spoorthal	besluitvorming Raad 14-6-2021	700.000										
MIP 2022-2025 (KN 2022)												
IHP Rijnlandslyceum	nog te accorderen - MJB 2022		468.000	4.212.000								
IHP SKOW	nog te accorderen - MJB 2022				1.740.000							
Vervanging van wegen	nog te accorderen - MJB 2022		755.000	2.600.000	PM	PM						
Vervanging bruggen	nog te accorderen - MJB 2022		160.000	80.000		154.000						
Vervanging kabelnet openbare verlichting	nog te accorderen - MJB 2022			250.000	PM	PM						
Tractie	nog te accorderen - MJB 2022		589.600	54.500		727.000						
IHP na 2025												
SKOW (Jozef en Jan Baptist) nieuwbouw	nog geen besluitvorming door raad								3.680.000			
Bonifacius - renovatie	nog geen besluitvorming door raad								1.000.000			
Bonifacius LO - renovatie	nog geen besluitvorming door raad								790.000			
Herenweg - renovatie	nog geen besluitvorming door raad								2.000.000			
Investerings Openbare ruimte (na 2025)												
Wegen, Water, Bruggen, Openbare verlichting etc.	nog geen besluitvorming door raad						2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	
Groot Totaal Investerings (€ 62,2 mln in 10 jaar)												
		20.475.228	9.137.600	10.121.500	4.665.000	881.000	2.000.000	2.000.000	9.470.000	2.000.000	2.000.000	
Afschrijvingen en verkopen												
Afschrijvingen (€ 24,2 mln in 10 jaar)		-1.489.463	-1.838.050	-2.172.604	-2.326.282	-2.532.265	-2.593.973	-2.663.044	-2.714.150	-2.944.574	-2.989.982	
Verkopen (Vastgoed) (€ 8,2 mln in 10 jaar)		-2.000.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-600.000	
Groot Totaal afschrijvingen en verkopen		-3.489.463	-2.538.050	-2.872.604	-3.026.282	-3.232.265	-3.293.973	-3.363.044	-3.414.150	-3.644.574	-3.589.982	
startsaldo per 31/12/2020												
Verloop Liquiditeitspositie		34.654.000	17.668.235	11.068.686	3.819.790	2.181.072	4.532.337	5.826.310	7.189.353	1.133.503	2.778.077	4.368.059

Bijlage 2. 10-jaarsprognose Investerings en Liquiditeiten (Hoofdlijn)

INVESTERINGEN	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Groot Totaal Investerings (€ 62,2 mln in 10 jaar)	20.475.228	9.137.600	10.121.500	4.665.000	881.000	2.000.000	2.000.000	9.470.000	2.000.000	2.000.000
Afschrijvingen en verkopen										
Afschrijvingen (€ 24,2 mln in 10 jaar)	-1.489.463	-1.838.050	-2.172.604	-2.326.282	-2.532.265	-2.593.973	-2.663.044	-2.714.150	-2.944.574	-2.989.982
Verkopen (Vastgoed) (€ 8,2 mln in 10 jaar)	-2.000.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000	-600.000
Groot Totaal afschrijvingen en verkopen	-3.489.463	-2.538.050	-2.872.604	-3.026.282	-3.232.265	-3.293.973	-3.363.044	-3.414.150	-3.644.574	-3.589.982
Verloop Liquiditeitspositie (saldo 31/12/20: € 34.654.000)	17.668.235	11.068.686	3.819.790	2.181.072	4.532.337	5.826.310	7.189.353	1.133.503	2.778.077	4.368.059

NB: In bovenstaande 10-jaarsprognose wordt vooral in de eerste jaren een groot beslag op de liquide middelen. Het college is zich bewust van het feit dat hier voor een deel sprake is van "planningsoptimisme". Het college stelt zich op het standpunt dat de genoemde investeringen niet allemaal in de genoemde jaren zullen worden gerealiseerd, maar wel in de genoemde 10-jaars periode. Daarmee is de liquiditeitsprognose aan het einde van de periode naar huidige inzichten kloppend.

Bijlage 3. Terugkoppeling digitale inwonersavond "Financiën"

Door Hubert Schokker en Stefan Brugman

Datum: 17 mei 2021

Deelnemers:

Bart van Leeuwen

Philip Leembruggen

Roy Pillen

Douwe Riegstra

Marije Egberts

De wethouder heeft een presentatie gegeven waarin hij kort in is gegaan op onderstaande onderwerpen:

- P&C-cyclus gemeente (rol kadernota)
- Hoe ziet de begroting van Wassenaar er uit? (Infographic Begroting 2021)
- Taken gemeente
- Financiële positie Wassenaar
  - Goede vermogenspositie (BDO-rapport, Wassenaar op plek 5 in Nederland)
  - (Jaarlijkse) exploitatiebegroting onder druk
- Weetjes over de openbare ruimte

Er is een interessante discussie gevoerd, waarbij vragen zijn beantwoord, en waarbij vanuit de aanwezigen ook enkele aanbevelingen zijn gekomen. Deze aanbevelingen zijn:

1. De infographic waarin de inkomsten en uitgaven van Wassenaar in één oogopslag zichtbaar worden gemaakt wordt gewaardeerd, maar kan nog meer en betere informatie bevatten. Zo zouden de programma's nog iets beter geduid kunnen worden (bijv. 80/20 regel toepassen) of de top 3 groot tonen en aanvullende onderwerpen in een programma klein opnemen etc.
Voorbeeld: Jeugdzorg wordt nu niet genoemd in Programma 6. Dit is wel wenselijk.
Ander voorbeeld: er wordt gesproken over "grondexploitaties", maar die heeft Wassenaar niet
2. Nog een suggestie is om de Wassenaaarse begroting ook te tonen op "kostensoort"-niveau. Dus wat geven we uit aan personeel, inhuur, subsidies, uitbesteed werk, huren, belastingen, materiële instandhouding etc. en wat ontvangen we aan algemene uitkering, huren, belastingen, leges etcetera.

In algemeenheid: probeer overzichten te vertalen naar de burger en probeer hierbij het begrip "reserve" ook beter begrijpbaar te maken voor de burgers.

NB: Aanvullend op deze inwonersavond zal er eind juni ook nog een sessie via Facebook worden georganiseerd waarbij burgers zonder aanmelding vooraf hun vragen aan de wethouder Financiën kunnen stellen.

Bijlage 4. Reactie van De Vrienden van Wassenaar (VvW) op de terugkoppeling digitale inwonersavond "Financiën"

Reactie van De Vrienden van Wassenaar (VvW) op de " Terugkoppelings-notitie " zijdens de Gemeente. In onderstaande rapportage refereren de VvW aan de bovengenoemde Notitie (zie bijlage 3) en brengen een aantal aandachtspunten ter tafel.

(*) Inleiding;

In de toegestuurde Terugkoppelings-notitie wordt verslag gedaan van het verloop van de bijeenkomst en van de afspraken/toezeggingen nav het besprokene. De VvW hechten er aan hierbij een aantal kanttekeningen te plaatsen. Tevens passen deze kanttekeningen in het licht van de onlangs gepresenteerde Jaarrekening 2020 (DWK 21/05/2021) .

Deze presentatie , en dan met name de Jaarcijfers weerspiegelende info-graphics, geeft aanleiding tot dezelfde soort commentaar-punten als die welke op de Notitie betrekking hebben .

(*) Inhoudelijke kanttekeningen bij de Terugkoppelings-notitie;

- Aandacht werd gevraagd om bij de presentatie van de (komende) Kadernota 2022, als referentie-basis te hanteren , de begroting 2021 en de inmiddels verwachte exploitatie-uitkomst voor dit lopende jaar. Juist dit referentiekader creëert een basis voor de sturing van de financiën in de komende jaren.
- De wens om inzichtelijkheid in de kosten per " soort " , is in de Notitie correct weer gegeven.
- Inzage in investeringsprogramma's en de cashflow ontwikkelingen werd ook genoemd als een "wenspunt ". Daarbij kwam ook nader inzicht in de afschrijvingen aan de orde. En dan met name de gehanteerde afschrijvingstermijnen.
- Inzage in het verloop en de aard van de Reserves is aangestipt als aandachtspunt, en de VvW hechten er aan dat hier nogmaals te benadrukken.

(*) Kanttekeningen bij de Jaarrekening 2020.

Met name de pagina met de info-graphics geeft aanleiding tot de volgende commentaarpunten.

- De cijfers presenteren alleen een exploitatie-overzicht . Een Balans, gepleegde Investerings (cijfermatig) , en een cash-flow plaatje ontbreken.
- De bestedingen worden in het overzicht verdeeld in 8 werkterreinen (Domeinen P1-P8) maar ontberen een toedeling van kosten naar de kostenplaats. Het is bijv. voor de lezer onduidelijk hoeveel nu uitgegeven wordt aan Jeugdzorg , in het Sociaal Domein waar de totale lasten € 26 mill. bedragen !!
Daarnaast zou voor al deze terreinen een vergelijking met de begrote kosten (budget 2020) een interessante kijk geven op de mate waarin de actuele uitkomsten nu overeen komen met , cq afwijken van de initiële ramingen.
- Duidelijkheid over het verloop van de Reserves wordt node gemist. Onttrekkingen zijn geen exploitatiepost, en dus GEEN inkomsten-bron van € 12.159 K , maar een balans-mutatie. Dotaties zijn wel een kostenpost. Daarom is inzicht per Bestemmingsreserve zeer gewenst.
- Een negatief resultaat (€ -- 735.109) komt tlv het Eigen Vermogen . Maar tegelijkertijd wordt een positief Resultaat van € 434.496 genoemd ??? Dit is een onduidelijke/ onbegrijpelijke "transactie ".
- Een budget-overheveling van € 1.169 K is eveneens , in exploitatieve zin, een onduidelijke " manoeuvre ". Is hier sprake van een simpele Voorziening , getroffen in 2020, die op de Balans komt te staan voor 2021 ? Het treffen van een Voorziening is een lasten-post !

Tot zover deze samengevatte kanttekeningen en commentaar-punten .

Namens De Vrienden van Wassenaar, 31/05/2021 ,

B van Leeuwen en Philip Leembruggen.